

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายงานของผู้สอบบัญชีและกำไรไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี ทำให้สามารถจำแนกและประมวลความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 4 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้ ระยะเวลาในการประกาศกำไร ประเภทของรายงานของผู้สอบบัญชี กำไรที่ไม่คาดหวัง และงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระยะเวลาในการประกาศกำไร

ประโยชน์ของข้อมูลทางบัญชี

แม้บทการบัญชีได้ระบุว่า ข้อมูลทางบัญชีจะมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน (Usefulness) เมื่อข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน (Relevant) คือข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต พร้อมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ และข้อมูลนั้นต้องมีความเชื่อถือได้ (Reliable) คือข้อมูลจะมีคุณสมบัติของความเชื่อถือได้หากปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและความลำเอียง ซึ่งทำให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถเชื่อได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลที่ต้องการให้แสดงหรือควรแสดง

ข้อจำกัดของข้อมูลที่จะพิจารณาว่าข้อมูลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่สำคัญข้อหนึ่งคือความทันเวลา กล่าวคือ หากข้อมูลมีการรายงานที่ล่าช้าอาจทำให้ข้อมูลสูญเสียความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ความทันเวลาอย่างเดียวไม่สามารถทำให้ข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้ แต่หากข้อมูลนั้นไม่ได้เปิดเผยในระยะเวลาที่เหมาะสมหรือขาดความทันเวลา ข้อมูลดังกล่าวก็จะไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Boonlert-U-Thai และคณะ : 2002) ดังนั้น ผู้ใช้งบการเงินควรนำระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลมาประกอบการพิจารณาประโยชน์ของข้อมูลทางบัญชี

ระยะเวลาในการประกาศกำไร

จากการที่ข้อมูลทางบัญชีจะมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินได้ เมื่อข้อมูลดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเปิดเผยในระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับด้านการลงทุน ข้อมูลทางบัญชีที่นักลงทุนให้ความสนใจสำหรับวิเคราะห์หลักทรัพย์ คือกำไรทางบัญชี พิจารณาจาก

แนวคิดกำไรจากมุมมองข่าวสาร (Earnings from an Informational Perspective) ได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์กับกำไรไว้ดังนี้ 1. ราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบันสัมพันธ์กับเงินปันผลในอนาคต 2. เงินปันผลในอนาคตสัมพันธ์กับกำไรในอนาคต และ 3. กำไรในอนาคตสัมพันธ์กับกำไรในปัจจุบัน จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ทำให้พิจารณาได้ว่ากำไรทางบัญชี คือค่าประมาณของกำไรทางเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดที่นักลงทุนจะได้รับจากการลงทุนในธุรกิจ (ปัญญา : 2545) และเมื่อพิจารณาผลงานวิจัยของ Delaney และคณะ ในปี 1999 พบว่าผู้ใช้งบการเงินในปี 1960 – 1970 ให้ความสำคัญกับงบกำไรขาดทุนมากกว่างบดุล โดยมุ่งความสนใจไปที่กำไรต่อหุ้นสูงที่สุดในระยะสั้น และผู้ใช้งบการเงินเชื่อว่าบริษัทที่มีการเจริญเติบโตและน่าสนใจลงทุน คือบริษัทที่มีกำไรเติบโต ผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่ายจึงให้ความสำคัญกับงบกำไรขาดทุนอย่างมาก โดยนักลงทุนมองกำไรในอดีตที่ผ่านมาเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการประมาณผลกำไรของธุรกิจในอนาคตเพื่อเชื่อมโยงกับผลตอบแทนจากการลงทุนที่จะได้รับ คือ เงินปันผล

จากแนวคิดและผลการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปีน่าจะเป็นปัจจัยที่นักลงทุนสนใจ เพราะหากข้อมูลกำไรได้เปิดเผยในระยะเวลาที่รวดเร็วทันต่อการตัดสินใจ ข้อมูลดังกล่าวจะมีประโยชน์ต่อนักลงทุนสำหรับนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาในการประกาศกำไรยังคงเป็นระยะเวลาเดียวกับระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลเพียงแต่เป็นการเน้นตามมุมมองของนักลงทุนที่สนใจในกำไรทางบัญชี

สำหรับตลาดหุ้นไทย พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ตามมาตรา 56 ได้กำหนดสารสนเทศที่บริษัทจดทะเบียนต้องรายงานต่อตลาดหลักทรัพย์ คือ สารสนเทศที่ต้องรายงานตามรอบระยะเวลาบัญชี (Periodic Reports) บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำและนำส่งสารสนเทศสำคัญตามระยะเวลาที่กำหนดต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์ตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สารสนเทศที่ต้องรายงานตามรอบระยะเวลา

ประเภทสารสนเทศ	กำหนดระยเวลาจัดส่ง (นับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี)
1) งบการเงินประจำปี ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี	
• กรณีนำส่งงบการเงินไตรมาส 4	3 เดือน
• กรณีนำส่งงบการเงินงวด 1 ปี	2 เดือน
2) งบการเงินรายไตรมาส ที่ผ่านการสอบทานจากผู้สอบบัญชี	45 วัน
3) รายงานประจำปี ซึ่งมีข้อมูลขั้นต่ำตามที่กำหนด	110 วัน
4) แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งมีข้อมูลขั้นต่ำตามที่กำหนด	3 เดือน

สำหรับงบการเงินประจำปี บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยนำส่งรายงานที่เป็นเอกสารฉบับจริงพร้อมสำเนาต่อสำนักงาน ก.ล.ต. และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์ 1 ชุด ภายใน 3 เดือนนับจากวันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของตลาดหลักทรัพย์ (Electronic Listed Company Information Dissemination : ELCID)

2.2 ประเภทของรายงานผู้สอบบัญชี

งบการเงินถือเป็นรายงานทางการเงินที่แสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการอันเป็นผลจากการบริหารงานของผู้บริหาร โดยทั่วไปแล้วงบการเงินจะอยู่ในความรับผิดชอบของ 2 ฝ่าย คือ ผู้บริหารซึ่งรับผิดชอบต่อการจัดทำและนำเสนอข้อมูลในงบการเงิน ส่วนผู้สอบบัญชีรับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินว่าถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ซึ่งการมีผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบการเงินก่อนนำเสนอให้ผู้ถือหุ้นอนุมัติจึงเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้งบการเงินได้ในอีกระดับหนึ่ง รายงานผู้สอบบัญชีจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอิสระที่ช่วยบอกร่างงบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำนั้นถูกต้องหรือมีข้อสังเกตใดที่ต้องระวังหรือไม่ ตามปกติสามารถจัดแบ่งประเภทรายงานของผู้สอบบัญชีได้ 2 ประเภท คือ รายงานอย่างไม่มีเงื่อนไข และรายงานแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

1. รายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข

ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อผู้สอบบัญชีสรุปว่าการเงิน ถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงิน และกรณีที่บริษัทมีการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือวิธีการใช้ หลักการบัญชี และผู้สอบบัญชีต้องการรายงานว่าการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือวิธีการใช้ หลักการบัญชีและผลกระทบดังกล่าว ได้คำนวณและเปิดเผยอย่างเหมาะสมในงบการเงิน รวมถึง การสอบบัญชีได้ทำตามมาตรฐานการสอบที่รับรองทั่วไป โดยไม่ถูกจำกัดขอบเขตในการตรวจสอบ

2. รายงานของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

รายงานของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไปสามารถเปลี่ยนแปลงไปใน สถานการณ์ดังต่อไปนี้

- ข้อมูลและเหตุการณ์ไม่ส่งผลต่อความเห็นของผู้สอบบัญชี

ในบางกรณีผู้สอบบัญชีอาจเปลี่ยนแปลงรายงานของผู้สอบบัญชี โดยเพิ่มวรรค อธิบายเพื่อเน้นข้อมูลและเหตุการณ์ใด ๆ วรรคที่เพิ่มขึ้นนี้อ้างถึงหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งขยายความข้อมูลและเหตุการณ์อย่างละเอียด อย่างไรก็ตามการเพิ่มวรรคเน้นข้อมูลและ เหตุการณ์ดังกล่าว ไม่กระทบความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขของผู้สอบบัญชี เป็นเพียงการให้ ข้อสังเกตแก่ผู้ใช้ข้อมูลในงบการเงินเท่านั้น ตัวอย่างการเน้น เช่น การเน้นถึงข้อมูลและเหตุการณ์ที่ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับปัญหาต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกิจการหรือความไม่แน่นอนที่มี สาระสำคัญ ผลของความไม่แน่นอนดังกล่าวขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งอาจกระทบต่อ งบการเงิน เป็นต้น ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงต้องการเน้นให้นักลงทุนระวังและติดตามเหตุการณ์ ในอนาคตเท่านั้น

- ข้อมูลและเหตุการณ์ส่งผลต่อความเห็นของผู้สอบบัญชี

บางกรณีผู้สอบบัญชีอาจต้องแสดงความเห็นต่างไปจากความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งซึ่งผู้สอบบัญชีพิจารณาเห็นว่ามีผลกระทบที่มีสาระสำคัญ หรือ อาจมีสาระสำคัญต่องบการเงิน สามารถพิจารณาแยกตามประเภทของการแสดงความเห็นได้ดังนี้

- การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข หากผู้สอบบัญชีแสดงความเห็น อย่างมีเงื่อนไข กรณีนี้ผู้สอบบัญชีเห็นว่ามียางรายการในงบการเงินไม่ถูกต้องหรือผู้สอบบัญชี ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าถูกต้องหรือไม่เพียงใด ซึ่งรายการดังกล่าวมีผลกระทบต่อความถูกต้อง ของงบการเงินโดยรวมอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขเมื่อมี กรณีใดกรณีหนึ่งหรือหลายกรณีต่อไปนี้มีสาระสำคัญ

1. ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดและหรือตามมาตรฐานการสอบบัญชี

2. งบการเงินที่ตรวจสอบมิได้แสดงรายการและข้อมูลทางการเงินของกิจการ โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

3. งบการเงินที่ตรวจสอบมิได้เปิดเผยข้อความและรายการอย่างเพียงพอ อันอาจทำให้เกิดการหลงผิดหรือเสียหายแก่กิจการที่สอบบัญชีนั้นหรือแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. บัญชีและงบการเงินที่ตรวจสอบมิได้จัดทำตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งมีผลกระทบต่อความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญของงบการเงิน

- การแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง กรณีนี้ผู้สอบบัญชีเห็นว่า มีบางรายการในงบการเงินไม่ถูกต้อง รายการดังกล่าวมีผลกระทบต่องบการเงินโดยรวมไม่ถูกต้อง ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีเมื่อกรณีใดกรณีหนึ่ง หรือหลายกรณีต่อไปนี้มีสาระสำคัญมาก

1. งบการเงินที่ตรวจสอบมิได้แสดงรายการและข้อมูลทางการเงินของกิจการ โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

2. งบการเงินที่ตรวจสอบมิได้เปิดเผยข้อความและรายการอย่างเพียงพอ อันอาจทำให้เกิดการหลงผิดหรือเสียหายแก่กิจการที่สอบบัญชีนั้นหรือแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

3. บัญชีและงบการเงินที่ตรวจสอบมิได้จัดทำตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งมีผลกระทบต่อความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญของงบการเงิน

- การไม่แสดงความเห็น หากผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่อ งบการเงิน แสดงว่าผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจสอบบางรายการที่มีความสำคัญต่องบการเงินได้ เนื่องจากบริษัทหรือผู้บริหารไม่ให้ความร่วมมือ จนไม่สามารถแสดงความเห็นได้ว่างบการเงินนั้น ถูกต้องหรือไม่เพียงใด ผู้สอบบัญชีจะไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินเมื่อกรณีใดกรณีหนึ่งหรือ หลายกรณีต่อไปนี้มีสาระสำคัญมาก

1. ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ตามอำนาจและหน้าที่ที่ กฎหมายกำหนดและหรือตามมาตรฐานการสอบบัญชี (scope limitation) การถูกจำกัดขอบเขต นั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การถูกจำกัดขอบเขตโดยสถานการณ์ (circumstance-imposed scope restrictions) เช่น การไม่ได้เข้าสังเกตการณ์ตรวจนับสินค้าคงเหลือเนื่องจากได้รับแต่งตั้ง เป็นผู้สอบบัญชีหลังวันสิ้นงวดบัญชี และการถูกจำกัดขอบเขตโดยลูกค้า (scope restriction by the client) เช่น การที่ผู้บริหารไม่ให้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ ที่มีสาระสำคัญ

2. มีปัญหาต่อการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการหรือมีความไม่แน่นอนอื่นในอนาคต อันอาจกระทบถึงฐานะการเงินของกิจการที่สอบบัญชีนั้น (going concern or uncertainty) ความไม่แน่นอนอื่นในอนาคต เช่น การที่กิจการถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายและผลของคดียังไม่สิ้นสุด (วรศักดิ์ : 2548)

2.3 กำไรที่ไม่คาดหวัง

กำไรสุทธิเป็นข้อมูลทางบัญชีที่นักลงทุนให้ความสำคัญในการกำหนด ประเมิน และวิเคราะห์หลักทรัพย์ (ปัญญา:2545) ซึ่งตามทฤษฎีของ Bayes ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการตอบสนองของนักลงทุนต่อการประกาศกำไรสุทธิว่า นักลงทุนจะทำการวิเคราะห์ตัวเลขกำไรที่ประกาศ ณ ปัจจุบันเปรียบเทียบกับตัวเลขกำไรที่พยากรณ์ไว้ เพื่อพิจารณาความสามารถในการทำกำไรและผลตอบแทนหลักทรัพย์ที่จะได้รับในอนาคต ผลต่างระหว่างกำไรที่ประกาศกับกำไรที่พยากรณ์ คือ กำไรที่ไม่คาดหวัง หากกำไรที่ไม่คาดหวังเป็นบวก สะท้อนว่า กำไรที่ประกาศสูงกว่ากำไรที่พยากรณ์ไว้ ซึ่งถือว่าเป็นข่าวดี นักลงทุนก็จะคาดหวังความสามารถในการทำกำไรและผลตอบแทนหลักทรัพย์ที่จะได้รับในอนาคตสูงขึ้น รวมทั้งมีแรงจูงใจที่จะซื้อหลักทรัพย์ หากกำไรที่ไม่คาดหวังเป็นลบ สะท้อนว่า กำไรที่พยากรณ์ไว้สูงกว่ากำไรที่ประกาศ ซึ่งถือว่าเป็นข่าวร้าย นักลงทุนก็จะคาดหวังความสามารถในการทำกำไรและผลตอบแทนหลักทรัพย์ที่จะได้รับในอนาคตลดลง รวมทั้งมีแรงจูงใจที่จะขายหลักทรัพย์ (Scott : 2003) ฉะนั้น กำไรที่ไม่คาดหวังถือเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้วัดผลลัพธ์ของการใช้กำไรสุทธิในการตัดสินใจลงทุน

อย่างไรก็ตาม นักลงทุนจะรับทราบกำไรไม่คาดหวังได้เมื่อผู้บริหารของบริษัทประกาศกำไรประจำปีสู่สาธารณชน และจากผลการศึกษาในอดีตพบว่าผู้บริหารจะประกาศกำไรประจำปีในเวลาที่รวดเร็วหรือล่าช้าขึ้นขึ้นอยู่กับข่าวผลกำไรของบริษัท (Begley and Fischer 1998 ; Skinner 1994 ; Kross and Schroeder 1984) ซึ่งทำให้ระยะเวลาในการประกาศกำไรอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่นักลงทุนใช้พิจารณาร่วมกับกำไรไม่คาดหวังเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลกำไรประกอบการตัดสินใจลงทุน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่ากำไรไม่คาดหวังมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไร

2.4 งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและสามารถแยกพิจารณาได้ 3 ส่วน ดังนี้

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรายงานผู้สอบบัญชีกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทิศทางของกำไรไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

ซึ่งรายละเอียดแต่ละส่วน อธิบายดังนี้

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรายงานผู้สอบบัญชีกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

การจัดทำงบการเงินโดยทั่วไปประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ส่วนที่สองประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงบการเงินก็คือความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อการจัดทำงบการเงินว่าแสดงออกถึงการมีคุณธรรม มีความสุจริต มีความโปร่งใสด้วยการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้งบการเงินมากยิ่งขึ้น งบการเงินจึงต้องผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี เนื่องจากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นการแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอิสระที่ช่วยบอกว่างบการเงินที่ผู้บริหารจัดทำนั้นถูกต้องตามควรในสาระสำคัญหรือมีข้อสังเกตใดที่ต้องระวังหรือไม่ การมีผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบการเงินก่อนนำเสนอให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการอนุมัตินี้เองจึงเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้งบการเงินได้ในอีกระดับหนึ่ง จากเหตุผลดังกล่าวทำให้มีนักวิจัยหลายท่านที่เห็นความสำคัญของความเห็นของผู้สอบบัญชี และสนใจที่จะศึกษาว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการประกาศกำไรของผู้บริหารหรือไม่ เพื่อเป็นการยืนยันว่าการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีมีส่วนช่วยควบคุมพฤติกรรมกรรมการจัดทำงบการเงินของผู้บริหาร จากผลการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา พบว่าบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจะเปิดเผยผลการดำเนินงานช้ากว่าบริษัทที่ได้รับรายงานแบบไม่มีเงื่อนไข อันเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีต้องใช้เวลาในการชี้แจง เจาะจา หรือต่อรองกับผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารยอมรับหรือชี้แจง ก่อนที่รายงานผู้สอบบัญชีจะเปิดเผยสู่สาธารณชน จึงทำให้บริษัทเปิดเผยผลการดำเนินงานล่าช้าไปด้วย (Bahram 2002 ; Whittred 1980) ซึ่งหลักฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายงานผู้สอบบัญชีกับระยะเวลาในการประกาศกำไรในต่างประเทศมีดังนี้

ในปี 2002 Bahram ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการเสนอรายงานทางการเงินและการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ของฝรั่งเศสตั้งแต่ปี 1986 – 1995 จากผลการศึกษา พบว่าบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้บริษัทดังกล่าวเสนอรายงานทางการเงินออกสู่สาธารณชนช้ากว่าบริษัทที่ได้รับรายงานแบบไม่มีเงื่อนไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่แสดงความเห็นจะเสนอรายงานทางการเงินช้าที่สุด และยังพบอีกว่าการแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขมีความสัมพันธ์กับการเสนอรายงานทางการเงินในระยะเวลาที่เร็ว เหตุผลที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ คือเมื่อผู้สอบบัญชีตัดสินใจที่จะออกรายงานผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไป จะต้องสรุปและชี้แจงเหตุผลให้กับผู้สอบบัญชีที่มีตำแหน่งสูงกว่ารับทราบถึงปัญหาที่ตรวจพบ รวมถึงผู้สอบบัญชีต้องเจรจากับลูกค้าให้ทราบถึงเหตุผลในการออกรายงานแบบที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ระยะเวลาในการประกาศผลกำไรยาวนานขึ้น

ซึ่งผลการวิจัยของ Bahram จะคล้ายกับผลการวิจัยของ Whittred ในปี 1980 ซึ่งพบว่า บริษัทที่ได้รับรายงานแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นปีแรก จะใช้เวลาในการเปิดเผยกำไรขั้นต้น (วัดจากวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจนถึงวันที่งบการเงินได้รับการเผยแพร่) และใช้เวลาในการเปิดเผยรายงานประจำปี (วัดจากวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจนถึงวันที่ตลาดหลักทรัพย์ได้รับรายงานประจำปี) ช้ากว่าเดิม โดยเฉพาะบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่แสดงความเห็น จะใช้เวลาในการเปิดเผยรายงานประจำปีช้าที่สุด ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าโดยปกติแล้วลูกค้ามักให้ผู้สอบบัญชีออกรายงานแบบไม่มีเงื่อนไขเพราะเป็นการบ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน แต่เมื่อผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้เกิดการเจรจาทอรองกับลูกค้าเพื่อให้ทราบเหตุผลในการแสดงความเห็นดังกล่าว ส่งผลให้บริษัทเปิดเผยผลการดำเนินงานช้ากว่าบริษัทที่ได้รับรายงานแบบไม่มีเงื่อนไข

หลังจากนั้น ในปี 1984 Whittred and Zimmer ศึกษาความแตกต่างของรายงานทางการเงินที่ล่าช้าระหว่างบริษัทที่มีผลการดำเนินงานดีกับบริษัทที่มีปัญหาด้านสภาพทางการเงิน ซึ่งได้ข้อสรุปว่าบริษัทที่มีปัญหาด้านการเงินเป็นบริษัทที่มีปัญหาอย่างน้อย 3 ปีก่อนจะล้มละลาย มักจะได้รับรายงานผู้สอบบัญชีช้ากว่าปกติซึ่งเป็นรายงานแบบที่เปลี่ยนแปลงไปและส่งผลให้การนำเสนอรายงานทางการเงินเกิดความล่าช้าตามไปด้วย

จากผลงานวิจัยในอดีตข้างต้นแสดงหลักฐานที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับผลกระทบของรายงานผู้สอบบัญชีที่มีต่อระยะเวลาในการประกาศกำไร ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อทดสอบผลกระทบดังกล่าว ดังต่อไปนี้

H₁ : ประเภทของรายงานผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

ในช่วงก่อนปี 1980 ผลการศึกษาทางด้านบัญชีเพื่อทดสอบว่าระยะเวลาในการประกาศผลกำไรประจำปีและทิศทางของข่าวผลกำไรมีความสัมพันธ์กันหรือไม่นั้นมีอยู่จำนวนมาก ผลจากการศึกษาพบว่า ข่าวผลกำไรที่ดีจะประกาศในเวลาที่ยาวเร็ว และข่าวผลกำไรที่ไม่ดีจะประกาศในเวลาที่ยาวช้า ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นการอธิบายพฤติกรรมของผู้บริหารที่จงใจเปิดเผยข่าวผลกำไรที่ไม่ดีในเวลาที่ยาวช้า เนื่องจากผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเปิดเผยข่าวผลกำไรที่ไม่ดีช้า ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารจะยืดเวลาในการเปิดเผยข่าวผลกำไรที่ไม่ดีเพื่อสามารถทำสัญญาหรือเจรจาการค้าเป็นผลสำเร็จ หรือเพื่อมีเวลาในการกลับไปแก้ไขกำไรผ่านการบริหารจัดการรายการคงค้าง (Accruals management) (Givoly and Palmon : 1982) รวมถึงเพื่อให้ผู้บริหารมีเวลามากขึ้นในการจัดเตรียมคำตอบและจัดเตรียมแผนที่จะแก้ไขการบริหารงานที่บกพร่อง (Kross and Schroeder : 1984) อย่างไรก็ตามในช่วงหลังปี 1980 มีผลงานวิจัยที่ให้ผลการศึกษาขัดแย้งกับผลการศึกษาข้างต้น โดยพบว่าหากบริษัทมีข่าวผลกำไรที่ไม่ดีผู้บริหารมีแรงจูงใจที่จะเปิดเผยกำไรในเวลาที่ยาวขึ้น เนื่องจากความเสี่ยงจากการถูกฟ้องร้องจากผู้ถือหุ้น ตามอำนาจที่ได้รับจากข้อกำหนดของคณะกรรมการ ก.ล.ด.ให้สามารถฟ้องร้องในกรณีที่ผู้บริหารจงใจปกปิดข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และการตัดสินใจที่ผิดพลาดต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน จึงทำให้พฤติกรรมการเปิดเผยของผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลง (Skinner : 1994) ซึ่งหลักฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไรในต่างประเทศมีดังนี้

Givoly and Palmon ได้ทำการศึกษาในปี 1982 ใช้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาทั้งหมด 120 ตัวอย่าง ตั้งแต่ปี 1960 - 1974 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความทันเวลาในการรายงานผลกำไรประจำปี รวมถึงศึกษาเพื่อให้ได้หลักฐานที่แสดงว่าข่าวผลกำไรที่ดีจะประกาศผลกำไรเร็ว และข่าวผลกำไรที่ไม่ดีจะประกาศผลกำไรช้า ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงบริษัทต่าง ๆ มีการประกาศกำไรประจำปีในเวลาที่ยาวขึ้น นั่นคือ ในปี 1974 ระยะเวลาในการประกาศกำไรมีค่าเฉลี่ยของเลขกลางลดลงอยู่ที่ 37 วัน และพบหลักฐานที่แสดงว่าบริษัทที่มีข่าวผลกำไรดีจะประกาศผลกำไรเร็วกว่าบริษัทที่มีข่าวผลกำไรไม่ดี โดยเหตุผลที่สนับสนุนผลการวิจัยดังกล่าวคือ แรงจูงใจของผู้บริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารมีเจตนาที่จะเปิดเผยข่าวผลกำไรที่ไม่ดีให้ล่าช้า เพื่อให้สามารถเจรจาทำสัญญาการค้าเป็นผลสำเร็จ รวมถึงเพื่อพยายามปรับปรุงรายงานทางการเงิน

เงินผ่านการตกแต่งบัญชี (Accounting manipulations) อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ไม่อาจเป็นข้อสรุปที่ดี เนื่องจากชาวผลกำไรสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลาในการประกาศกำไรได้เพียง 5 % เท่านั้น โดยผู้วิจัยได้ให้เหตุผลว่า ระยะเวลาในการเปิดเผยกำไรของบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้เกิดจากข้อมูลกำไรเพียงอย่างเดียว แต่น่าจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย ตัวอย่างเช่น การควบรวมกิจการ การมีกิจกรรมระหว่างประเทศ และการเข้าสินทรัพย์ รวมถึงข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้นสำหรับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในปี 1972 – 1974 ล้วนแต่มีความเป็นไปได้ที่อาจมีผลต่อช่วงเวลาในการประกาศผลกำไรประจำปี

ต่อมาในปี 1984 Kross and Schroeder ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการประกาศกำไรสุทธิกับกำไรที่ไม่คาดหวัง จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 ตัวอย่าง โดยใช้ข้อมูลทั้งหมด 26 ไตรมาส คือ ตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ของปี 1971 จนถึงไตรมาสที่ 3 ของปี 1977 ผลการศึกษาที่ได้ พบว่าระยะเวลาในการประกาศผลกำไรมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรที่ไม่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ หากบริษัทมีกำไรไม่คาดหวังเป็นบวก ผู้บริหารก็จะเปิดเผยผลกำไรประจำปีในเวลาที่ยาวนานขึ้น แต่หากบริษัทมีกำไรไม่คาดหวังเป็นลบ ผู้บริหารจะใช้เวลาในการเปิดเผยผลกำไรประจำปีที่ยาวนานขึ้น โดยผู้วิจัยให้เหตุผลว่าเกิดจากพฤติกรรมของผู้บริหารที่เจตนาเปิดเผยกำไรไม่คาดหวังเป็นลบในเวลาที่ยาวนานเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์จากช่วงเวลาที่ล่าช้าดังกล่าว ตัวอย่างเช่น มีเวลาสำหรับกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในสัญญาที่จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้บริหาร และมีเวลาเตรียมคำตอบสำหรับชาวผลกำไรที่ไม่ดีที่เกิดจากการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นต้น

ในปี 1994 Skinner พบหลักฐานที่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาก่อนหน้านี้ โดยผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยชาวผลกำไรที่ไม่ดีในเวลาที่ยาวนานขึ้น โดยมีสาเหตุมาจาก แรงจูงใจทางด้านกฎหมาย ซึ่งผู้บริหารอาจถูกฟ้องร้องจากผู้ถือหุ้นในกรณีที่ผู้บริหารไม่สามารถประกาศชาวผลกำไรที่ไม่ดีในเวลาที่ยาวนานได้ อันมีผลต่อการลดลงของราคาหุ้น ณ วันที่ประกาศกำไร และตามมาด้วยผลเสียหายต่อผู้ถือหุ้นที่เกิดจากราคาหุ้นที่ลดลง มากกว่ากรณีที่ผู้ถือหุ้นได้รับข่าวกำไรที่ไม่ดีที่รวดเร็ว ซึ่ง Skinner เห็นว่าจากแรงจูงใจทางด้านกฎหมายดังกล่าวได้นำไปสู่กลยุทธ์ในการลดต้นทุนทางด้านกฎหมายของผู้บริหาร 2 ข้อ คือ 1. ผู้บริหารที่สามารถเปิดเผยข่าวกำไรที่ไม่ดีก่อนวันที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดให้เปิดเผย จะทำให้ผู้ถือหุ้นไม่สามารถทราบได้อย่างแน่นอนว่าผู้บริหารรับรู้ข่าวกำไรที่ไม่ดีเป็นครั้งแรกเมื่อไหร่ ดังนั้นเมื่อเกิดการฟ้องร้องในชั้นศาลผู้ถือหุ้นจึงไม่สามารถอ้างได้ว่าผู้บริหารมีการบริหารจัดการระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล 2. การเปิดเผยข่าวกำไรที่ไม่ดีที่รวดเร็วขึ้นจะสามารถลดวงเงินชดเชยที่ผู้บริหารอาจถูกฟ้องร้องจากผู้ถือหุ้นได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังให้ข้อสังเกตว่า ไม่เพียงแต่แรงจูงใจทางด้าน

กฎหมายเท่านั้นที่มีผลต่อพฤติกรรมการประกาศข่าวกำไรที่ไม่ดีในเวลาเร็วขึ้น แต่ยังคงรวมถึงการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารกับนักลงทุนและผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากเมื่อผู้บริหารมีชื่อเสียงที่ไม่ดีจากการประกาศข่าวกำไรที่ไม่ดีล่าช้าจะทำให้ให้นักลงทุน และผู้เกี่ยวข้องเกิดความไม่เชื่อถือในความซื่อสัตย์ของผู้บริหาร ดังนั้นเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับนักลงทุน และผู้เกี่ยวข้อง และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์และความน่าเชื่อถือของผู้บริหาร จึงทำให้ผู้บริหารมีแรงจูงใจที่จะประกาศข่าวกำไรที่ไม่ดีในเวลาเร็วขึ้น

รวมถึงผลงานวิจัยของ Francis และคณะ ในปี 1994 พบหลักฐานที่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า ข่าวผลกำไรดีจะเปิดเผยในเวลาเร็ว โดย Francis และคณะ พบว่าเมื่อผู้บริหารและผู้สอบบัญชีมีความเสี่ยงจากการถูกฟ้องร้องสูงขึ้น จากข้อกำหนดต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์ จึงทำให้ผู้บริหารและผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะใช้เวลาเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความจริงเกี่ยวกับข่าวผลกำไรที่ดีที่อาจเป็นสาเหตุทำให้ราคานั้นสูงขึ้น

จึงทำให้ Begley and Fischer (1998) ทดสอบใหม่ว่าข่าวผลกำไรที่ดีจะประกาศในเวลาเร็ว และข่าวผลกำไรที่ไม่ดีจะประกาศในเวลาช้ายังคงเกิดขึ้นกับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากขึ้นหรือไม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในปี 1983–1992 จากการทดสอบ พบว่าข่าวผลกำไรที่ดีจะประกาศในเวลาเร็ว และข่าวผลกำไรที่ไม่ดีจะประกาศในเวลาช้า นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำจำนวนเงินของข่าวผลกำไรเข้ามาทดสอบเพิ่มเติม พบว่าข่าวผลกำไรไม่ดีที่มีจำนวนเงินมาก (Magnitude) จะประกาศช้ากว่าข่าวผลกำไรไม่ดีที่มีจำนวนเงินน้อย แต่ข่าวผลกำไรดีที่มีจำนวนเงินมากไม่ได้ประกาศเร็วกว่าข่าวผลกำไรดีที่มีจำนวนเงินน้อย ซึ่งระดับความสัมพันธ์ดังกล่าวมีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น ผู้วิจัยจึงให้เหตุผลสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ว่า ระยะเวลาในการประกาศผลกำไรที่ล่าช้าไม่ได้เกิดจากบริษัทที่มีข่าวผลกำไรไม่ดีเพียงอย่างเดียว แต่น่าจะมีปัจจัยหรือเหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับช่วงเวลาที่มีการประกาศผลกำไร เช่น การควบรวมกิจการ การเกิดภาวะล้มละลาย ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะมีผลกระทบต่อระยะเวลาในการประกาศผลกำไรประจำปีของบริษัท

จากผลการวิจัยข้างต้นให้หลักฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข่าวผลกำไรกับระยะเวลาในการประกาศกำไร โดยใช้กำไรที่ไม่คาดหวังมาเป็นตัวแทนในการวัดข่าวผลกำไรของบริษัท ซึ่งในระยะเริ่มแรกจะพิจารณาแต่เพียงทิศทางของข่าวเท่านั้นว่าบริษัทที่มีข่าวดี และข่าวร้ายจะมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรในทิศทางใด ต่อมาได้มีการนำจำนวนเงินของข่าวเข้ามาทำการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อดูว่าบริษัทที่มีกำไรไม่คาดหวังที่มีจำนวนเงินมาก และมีกำไรไม่คาดหวังที่มีจำนวนเงินน้อยมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรอย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรที่ไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไร โดยมีสมมติฐานตรวจสอบความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

H_2 : กำไรที่ไม่คาดหวังมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

H_3 : ทิศทางของกำไรที่ไม่คาดหวังมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรายงานผู้สอบบัญชีและกำไรที่ไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี

จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีต ส่วนใหญ่เพื่อให้ทราบว่ากำไรที่ไม่คาดหวัง และรายงานผู้สอบบัญชี ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการเปิดเผยผลการดำเนินงานประจำปีหรือไม่ จึงมีผลงานวิจัยที่ได้นำตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าวมาศึกษาพร้อมกันเพื่อให้ทราบว่าผลการวิจัยจะเหมือนหรือต่างจากงานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษาเพียงตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเท่านั้นหรือไม่ ดังนี้

Haw, Park, Oi and Wu (2003) ได้ศึกษาผลกระทบของรายงานผู้สอบบัญชีและกำไรที่ไม่คาดหวังต่อระยะเวลาในการประกาศผลกำไรประจำปี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศจีน ตั้งแต่ปี 1995 – 1999 ผลการวิจัย พบว่าบริษัทที่มีข่าวผลกำไรที่ดี จะประกาศกำไรเร็วกว่าบริษัทที่มีข่าวผลกำไรไม่ดี รวมถึงบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบเปลี่ยนแปลงไปจะประกาศกำไรช้ากว่าบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ยังพบว่า บริษัทที่มีข่าวผลกำไรที่ดีจะประกาศผลกำไรเร็วกว่าบริษัทที่มีข่าวผลกำไรไม่ดีประมาณ 10 วันหากบริษัททั้งคู่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแบบไม่มีเงื่อนไข และประมาณ 5 วันหากบริษัททั้งคู่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และยังพบหลักฐานที่แสดงถึงผลกระทบร่วมระหว่างข่าวผลกำไรและรายงานผู้สอบบัญชีว่า บริษัทที่มีข่าวผลกำไรที่ดีแต่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจะประกาศผลกำไรช้ากว่าบริษัทที่มีข่าวผลกำไรไม่ดีแต่ได้รับรายงานแบบไม่มีเงื่อนไขอยู่ประมาณ 3 วัน ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวความคิดของเขาว่าการที่กำไรที่ไม่คาดหวังมีจำนวนมากขึ้นนั้นไม่จำเป็นว่าจะเป็นการดีเสมอไปควรที่จะพิจารณาถึงรายงานของผู้สอบบัญชีประกอบด้วยว่ามี การแสดงความเห็นแบบใด

จากการทบทวนงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง พบว่า รายงานผู้สอบบัญชีและกำไรที่ไม่คาดหวังน่าจะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยในต่างประเทศ ที่พบว่าระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินมีความสัมพันธ์กับ

ระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี (Owusu-Ansah : 2000) เนื่องจากระยะเวลาที่บริษัทจดทะเบียนจะนำส่งงบการเงินให้กับตลาดหลักทรัพย์ได้นั้น จะมีระยะเวลาสำหรับตรวจสอบงบการเงินเกิดขึ้นมาก่อน ดังนั้นระยะเวลาในการตรวจสอบจึงมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไร รวมถึงหาระยะเวลาทั้ง 2 ระยะถูกกระทบด้วยปัจจัยเดียวกันก็จะทำให้มีความสัมพันธ์กัน ฉะนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่าระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินจะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรหรือไม่ ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยพบจากการทบทวนวรรณกรรมว่ามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปี ได้แก่ ขนาดของบริษัท สถานภาพทางการเงิน ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรทั้ง 2 ตัวมาเป็นตัวแปรควบคุมในงานวิจัยนี้

อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยในอดีตของประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายงานของผู้สอบบัญชีและกำไรที่ไม่คาดหวังกับระยะเวลาในการประกาศกำไรประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้น ในบทต่อ ๆ ไป จึงนำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มาออกแบบระเบียบวิธีวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และทำการประมวลผลจนถึงสรุปผลการวิจัย